

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in Karlsruhe

Die Reichenauer Handschriften - Zeugnisse zur Bibliotheksgeschichte

Preisendanz, Karl

Wiesbaden, 1917

IV a. 786-842 (IV)

[urn:nbn:de:bsz:31-51409](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-51409)

Quelle: Neugart p. 547a—b (daraus Becker n. 9, p. 19). Vgl. Gottlieb S. 384 n. 893.

+ IV. a. 786—842.

Incipit brevis librorum quos ego Reginbertus indignus monachus atque scriba in insula coenobii uocabulo Sindleozer (~~Sind~~ Sindleozer Egon, Sindleozer Z, Pez c. 662 B) Auua (Egon, NZ, Auua Pez) sub dominatu WALDONIS (786—806), HEITONIS (806—822), ERLEBALDI (Erlebaldi Egon, Z, ERELEBALDI N) (822—838) et RUADHELMI (N, Ruadhelmi Egon, Ruodhelmi Z, Pez) (838—842) Z569b abbatum, eorum permissu de meo gradu || scripsi aut scribere feci uel donatione amicorum suscepti.

In primis liber I. prægrandis, in quo continentur super orationem dominicam nonnullorum catholicorum explanationes. Deinde super symbolum apostolorum quamplurimorum orthodoxorum tractationes cum cæteris de fide tractantibus diuerso modo explanation(es Z). Et expositio de missa et de ordine ecclesiastico missæ, et de ordinibus ecclesiasticis, et de ratione sacramenti baptismatis. Deinde diuersi canones, id est N548 Græciæ, Africae (N, Asiae Z), Galliae, Hispaniæque. Postea decretales epistolæ antistitum Romanorum ac deinceps canones ex ueteri et nouo testamento compositi. Postmodum diuersi libri pæ(N, pæ Z)nitentiarum. (= Aug. XVIII).

In secundo libro continentur computationes regum Romanorum, cæsarum consulumque. Deinde libri grammaticæ artis Donati Et de metrica arte libri Bedæ presbyteri. Et libellus de centum metris. Et liber de ænigmatibus Symphosii et liber fabularum An(lies Au)iani poetæ. Et libri duo Boetii (de arithmetica arte. Et libri quinque Boetii Z, fehlt N) de musica arte. Et libri (Z, liber N) astrologiæ Arati (Germanici). Et libri Boetii geometricorum. Et libri duo Alch(Z, Alc-N)uini de rhet(Z, rheth-N)orica et dialectica arte. Et liber Iulii Cæsaris de mensione uniuersi orbis. Et liber Æthici (Z, ethicæ N) Hieronymi de cosmographia, et libri duo de architectonica (Z, -tura N) Faudentini (= Wien [suppl. 2867] 15411 cf. Schlettstadt 1153^{bis}) et unus liber herbarius (Z, liber unus hebraicus N) Apulei.

In tertio (aus Tours unter Waldo?) libro habentur chronica Eusebii Cæsareensis episcopi et Hieronymi presbyteri et Prosperi. Et chronica Cassiodori Senatoris, et chronica Iordanis episcopi, et chronica Melliti. Et chronica Bedæ presb(ysteri Z). Et chronica excerpta Isidori episcopi, et chronica breuis. Deinde notarum Plinii Secundi lib. I. Et notarum Isidori

ep(iscopi *Z*) lib. I. et notarum de naturis rerum Bedæ presb(yteri *Z*) liber <(et) de ratione computi eiusdem Bedæ presbyteri et computus *Momm- sen MG a. a. IX p. 362—363*> excerptus ex diuersis lib. I. Et epistolæ Victoris et Dionysii de ratione cycli pasch(*N*, pasc *Z*)alis. Et de cyclis decennou(*N*, decenn *Z*)alibus cycli XXVIII. Et uersus diuersi de septem diebus et mensibus et XII. signis uocabulis. Et martyrologium per anni circulum. Et (in antea *N*, mantea *Z*) de diuersis numeris et figuris. || *(Diese Hs. ward von der Reichenau, wo sie Herimannus († 1054) und Bernoldus († 1100) benützten, von Joh. Stabius († 1522), 'aus der Schweiz' dem Joh. Cuspinianus († 1529) mitgebracht, seitdem verschollen; davon Abschriften codd. Paris. Lat. 4860 [a. 939—954] und Clm. 14613 saec. XI, mit cod. Leid. Voss. Lat. in 4^o n. 69 s. XI/XII.)*

Z 570 a In quarto libro sunt libri grammaticæ artis Donati maiores et minores partes orationis. Et de arte metr(*Z*, med *N*)ica libri Bedæ presb(yteri *Z*). Et de arte grammatica (*Z*, -cæ *N*) Alchuini libri et declinationes. Et metrum Iuueni (*N*, -nti *Z*) et Sedulii super libros IV. euangeliorum. Ipsumque librum Wano frater meus mihi dedit, et ego illum præstauit nepoti meo Ratherio. Volo (*N*, voto *Z*), ut ueniat ad alios libros nostros.

In quinto libro continentur libri pro(*Egon*, *Z*, præ *N*)gnosticorum III. (*NZ*, tres *Egon*) et IV. (*N*, quartus *Egon*, 4^{tus} *Z*) liber dialogorum. Et liber Fursei de uisione eius, et nonnullæ uisiones excerptæ de libris gestorum Anglorum Bedæ, et de uisione Barontis (*Z*, -tii *N*) monachi. Et liber uisionis Wettini fratris nostri. quam (*Egon*, *N*, quem *Z*) Heito episcopus descripsit, et Walahfrid (*Egon*, Walahfrid *N*, Walahfridus *Pez c. 661D*, Welahfrid *Z*) frater noster metricis uersibus subsequens illam (*Egon*, *N*, illum *Z*) decorauit.

In sexto libro comprehenduntur diuersi uersus et nonnullorum hymni Sanctorum. et aliquorum (*N*, aliorum *Z*) epitaphia Sanctorum. Et martyrologium cum computo et cyclo. et uersus de diebus et mensibus et XII. signis. et diuersæ glossæ super i(*N*, hi *Z*)storiam ueteris ac noui testamenti. et super alios quam plurimos libros. Et notæ Iulii Cæsaris (*Paris. 7581, Catalog s. XI von Le Puy nr. 35: 'Tunc liber de notis Iulii' bei Delisle, Le Cab. des mss. II p. 444. Cheltenham 18908 vgl. H. Omont, Bull. Soc. Ant. Fr. 1889 p. 133—134*), et monogrammæ diuersæ, et liber Plinii Secundi de natura (*N*, -ris *Z*) rerum. ||

N 549 In septimo libro constat esse liber de hæresibus et liber fictus sub nomine S. Augustini scriptus de prædestinatione. Et tertius liber sanctorum Patrum contra eundem librum hæreticorum defendendo catho-

licé (*N*, è *Z*). Et libellus de ratione animæ et dogma sancti Gennadii ecclesiastica. (= *Aug. CIX*).

In octavo libro sunt libri V. de philosophia consolationis Boetii, et admonitiones S. Basilii liber necessarius. Et in capite libri pauca de declinationibus.

In nono libro continentur passiones et uitæ Sanctorum id est Haimrani, La(*N*, Lu *Z*)ntberti, Afræ, Macræ (Magret *N*, Margret *Z*), Gregorii, Georgii, Malchi, Eusebii, Fileberti, Hilarii, Potiti, Columbani, Galli, Germani, Ambrosii, Seruatii et VIII. epistolæ Hieronymi et liber Cassiodori Senatoris.

In decimo libro habentur uitæ et passiones sanctorum Hieronymi, *Z 570b* Ambrosii, Sixti, Laurentii, Alexandri, Benigni. (= *Stuttg. Theol. et Philos. fol. 95*) De obitu Bedæ presbyt(eri *Z*). et eius epitaphium, Bonifacii, Vincentiæ. (De obitu—epitaphium *fehlt jetzt*.)

In undecimo libro constat inesse (*N*, esse *Z*) uitas et passiones sanctorum Bonifacii, Mart(*Z*, Marc *N*)ialis, Medardi, Sergii, Bacchi, Goaris presb(yteri *Z*), Quintini martyris. (= *Aug. CXXXVI*).

In duodecimo libello sunt uitæ et passiones sanctorum Felicis, Fortunati, Remedii episcopi, Genesii, Sopatri (Sopatri *Z*, Sopasci *N*), Nizephori, Andronici, Chrysanthi (*Z*, -ti *N*), Dariæ, Mami, Agnetis, Eugeniæ, Cæciliæ, Theodotæ (-oræ *Z*, -osia *N*) cum tribus filiis suis, Perpetuæ et Felicitatis, Christinae (*Z*, -iana *N*) uirginis. (*cf. Aug. Fr. 76*).

In tertio decimo libello continentur uitæ et passiones sanctorum Christophori, Clementis, Cyriaci, Largi, Smaragdi, Crescentiani, Memmiæ, Iulianæ, de miraculis Genesii, Modesti, Viti, Crescentiæ, conuersio Iu(*Z*, Fu *N*)stinæ, (Leodearii, inuentio corporis S. Stephani. *N*, *fehlt Z*) (= *Aug. CCII^a*).

In quarto decimo libello habentur uitæ et passiones Faustini et Iouitæ, Theoct(*Z*, Theon *N*)istæ, Ta(*N*, Tu *Z*)bræ et Tabrachum, Marc(*N*, Mar *Z*)iani, Secundi, Innocentii, Gertrudis, uirg. et Pelagiarum duarum.

In quinto decimo libello sunt libri duo de uita et uirtutibus S. Galli confess(oris *N*). et uita S. Longelli sacerdotis, et Agnaffedæ (*N*, -tæ *Z*) uirginis.

In sexto decimo libello est explanatio breuis super VII. epistolas canonicas, et passio sanctorum Di(*Z*, Dy *N*)onisii, Rustici et Eleutherii martyrum et homelia pertinens ad solemnitatem eorum. (= *Aug. CCXXXIII*).

In septimo decimo libro continentur leges diuersæ, id est lex Alemannorum, lex Ripuaria, lex Salica, lex Theodosiana, et diuersi capitu-

lar(es) Pippini, Karoli et Hludouici regum. Et ordo ecclesiasticus Romanæ ecclesiæ et qualiter missa celebretur, et de officiis diuinis in noctibus a cæ(N, œ Z)na domini usque in pascha, || et qualiter in sancta Romana ecclesia reliquiæ condu(lies conda)ntur, et quomodo in sancta Romana ecclesia ordinationes fiant (N, fiunt Z). Et capitula in omnibus laborandi cura.

In octauo decimo libello continentur (Z, -etur N) lex Ripuaria et lex Alemannorum et capitular(ia N) Karoli regis addenda legibus, et de sex ætatibus mundi. Et de inuentionibus S(anctæ N) Crucis, quem Engilram mihi dedit, et capitular(es) tres in quibus continentur (capitularia N, fehlt Z) Hludouici imperatoris.

In nono decimo libello habetur lex Longobardorum (= *Rothari?* Aug. Fr. 144) et passio Seruuli, quem (emi N, fehlt Z) VIII. denariis. ||

Z 571a In uigesimo libello est regula S. Benedicti abb(atis N). Et hymni Ambrosiani, et epistola ad regem Karolum de monasterio S. Benedicti directa et capitula (aus Aachen vom 10. Juli 817) <et> res<ponsa> (L. Traube, Münchener Akad. philos.-philol. u. hist. Klasse Bd. XXV, 2. Abt. (1910) S. 33. ed.² (1910) S. 49—50. 115. 117—118. Reconstruction S. 119—121. Die ältesten necrologischen Beischriften des cod. SGall. 914 wurden schon in der Reichenau gemacht) de statu regulæ. Et martyrologium per anni circulum, quem Tatto et Crimolt mihi condonauerunt. (= *St. Gallen 914*).

In XX. primo libello continentur XII. carmina Theodiscæ linguæ formata. (= *die Murbacher Hymnen* = Oxford, Bodl. Iun. 25).

In XX. secundo libello habentur diuersi pæ(N, pœ Z)nitentiarum libri a diuersis doctoribus editi, et carmina diuersa ad docendum Theodiscam linguam, et de inuentione corporis S. Benedicti et cætera. (= *Aug. IC? CXII?*).

In XX. tertio libello est antiphonarius grad(Cerad Z, gradu N)alis, antiphonæ de litaniis uel de quacunque tribulatione. Et de institutione stationum. Et de obseruatione diuini officii erga psalmos, et de ordine librorum, quomodo per anni circulum poni possi(N, possu Z)nt, quem Tatto et Crimolt mihi dederunt.

In XXIV. libello continetur cantus grad(Z, gradu N)alis et nocturnalis.

In XXV. libello habentur duo libri (..... | |
..... N; ohne Lückenbezeichnung Z).

In XX. sexto libello continetur (..... | N, Z) diuersus (Z, -sos N) per anni circulum.

In XX. septimo libello habetur (.....|.....|... N, ... Z) et hymni ad diuers. (....|... N, ... Z) tam dominicis quam priuatis diebus et hymni festis diebus per circulum anni, et lectiones memoriter recitandæ.

In XX. octauo libello continentur orationes sufficientes ad sepulturam fratrum et orationes per singulas officinas monasterii et lectiones uel tractatus ad uigilias defunctorum recitand(as N). ||

N 551 In XXIX. libello (..... Z, N).

In XXX. libello habentur libri tres quos Arc(Z, Art-N)ulphus episcopus Adam(n)ano (Adamanno Z, -mramo N) excipiente de locis sanctis ultramarinis designauit conscribend(os). et quartus liber de eadem notatione est adiunctus; quis autem (Z, ante N) fec(N, fu-Z)erit ignoramus, quem mihi Walafrid frater (noster N, fehlt Z) me supplicante donauit (= Zürich, Cantonalbibl. Rhenaug. LXXIII).

In XXX. primo libello de arte medicinæ, (metris N, fehlt Z) uersibus Iacobus nomine ad Karolum regem scribebat comprehendens capitul(a Z) LXII. quem mihi frater Colduinus detulit et donauit. (wovon Abschrift Zürich, Stadtbibliothek C 78).

In XXXII. libello libri duo Isidori de officiis diuinis et diuersis clericorum ordinibus, et de ratione baptismi diuerso modo cum epistola Karoli imperatoris ad Odilbertum archiepiscopum. (= St. Paul XXVa/5).

In XXX. tertio libro (Z, libello N) habentur epistola Hieronymi ad Ctesiphontem, et tres libri eiusdem contra dogma Cretoboli Pelagiani. Et liber S. Augustini ad Consentium contra mendacium et epistola eiusdem ad Bonifacium. Et eiusdem de uita Christiana ad quan(Z, quam-N)-dam uiduam et altercatio ecclesiæ et synagogæ duarum matronarum (Migne PL XLII c. 1131—1140 = S. Gall. 132). Et duo libelli Alchuini ad Vit(Vuid-; Utt-ZN)onem, et eiusdem nonnullæ epistolæ.

In XXXIV. libro in quo continentur libri quinque historiarum gentis Winilorum (Z, .. uinilorum N) qui et <Langobardorum> (... Z, N) et liber in quo habetur excidium Troiæ ciuitatis. (Aug. fr. 141, auch in Zürich).

In XXXV. libello habentur passionis sanctorum martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii, postmodum homeliæ festis martyrum congruentes. Deinde eorum gesta etc. ac (Z, Et N) deinceps libri IV. de miraculis post transitum.

In XXXVI. libro continentur sex a mundi principio ætates usque hactenus. postea Karoli maioris domus Francorum, Pippini senioris ac filii eius Karoli, et Pippini (N, Pipini Z) et Karle filiorum Karoli; deinde

postquam Pippinus ad regem eleuatus est. postea Karoli regis, deinceps gesta Hludouici regis ac imp. ad extremum quaedam decreta aduersantia.

In XXXVII. libro habentur excerptiones de corpore psalmorum factae cum hymnis et lectionibus, responsoriis, uersibus per anni circulum, letania ac diuersis orationibus.

In XXXVIII. libro continetur (Z, -entur N) liber psalmorum cum circumquaque expositionibus (, in eo continentibus Z, fehlt N), quem U(Z, Va- N)dalricus (Z, -richus N) quondam episcopus (*Basiliensis a. 823, † c. 835*) post finem uitae suae mihi habendum concessit. (= *codex Univ.-Bibl. Freiburg n. 363 aus J. L. Hugs Nachlaß, olim Lassbergianus, s. M. J. Metzger, Zwei karolingische Pontificalien vom Oberrhein. Fb. 1914, S. 27.*) ||

N 552 In XXXIX. libro habetur liber psalmorum cum diuersis praefationibus ac capitulis. Et in fine eiusdem hymni diuersi per diuersas festiuitates ac priuatis diebus, et nonnulla carmina.

In XL. libello continentur regula (N, -lae Z) S. Pachomii abbatis quam dictante angelo <conscripsit, . . . ZN> quamque Hieronymus in Latinum uertit eloquium. Et regula S. (Z, regulas N) Isidori episcopi, caeterorumque sanctorum patrum.

In XLI. libello habentur expositiones diuersae super missam ac ordo || Z572a Romanus qualiter missa celebratur ac Walafridi (c. 841) libellus qualiter ordo ecclesiasticus . . . et quomodo per temporum augmentationes sit multiplicatus in diuersis. (= *Bamberg A. II 53*).

In XLII. (opusculo Z, fehlt N) continentur de natura rerum Bedae presbyteri etc. (= *Aug. CLXVII*).

* * *

(Et plura alia in eodem Reginberti Catalogo sequuntur, quae praevetustate legi nullatenus possunt. Z)

Quelle: *Ioannis Egonis autographum a. 1630 Karlsruhe, Gen.-Landesarchiv Hss. No. 313^a, (neue Nr. 1100) f. 123^r. 126^v, mangelhaft abgedruckt in B. Pezii Anecdotorum Thesauri novissimi tom. I pars III (a. 1721), col. 661D. 662B.*

N = Neugart, *Episc. Const. partis I tom. I (1803)*, p. 547—552.

Z = Ziegelbauer-Legipontius, *Historia rei Literariae O. S. B. I (1754)*, p. 569^a—572^r.

Becker n. 10 p. 19—24.

Vgl. E. G. Vogel im *Serapeum*. III. Jg. (L. 1842) S. 7. Gottlieb n. 894. S. 384.